

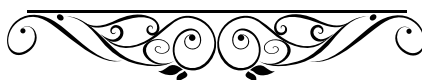
Вільям ШЕКСПІР

ОТЕЛЛО,
ВЕНЕЦІЙСЬКИЙ
МАВР

*Переклад з англійської
Ірини СТЕШЕНКО*

Київ
“ЗНАННЯ”

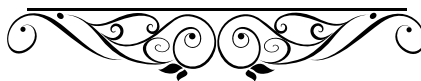
ДІЙОВІ ОСОБИ

Дож Венеції.
Брабанціо, сенатор, батько Дездемони.
Інші сенатори.
Граціано, брат Брабанціо.
Лодовіко, родич Брабанціо.
Отелло, мавр, командувач венеційського війська.
Кассіо, його заступник.
Яго, його офіцер.
Родріго, венеційський дворянин, закоханий в Дездемону.
Монтано, правитель Кіпру, попередник Отелло.
Блазень, слуга Отелло.
Герольд.
Дездемона, дочка Брабанціо й дружина Отелло.
Емілія, дружина Яго.
Б'янка, куртизанка, коханка Кассіо.
Військові, дворяни, музиканти, посланці, матроси та слуги.

Перша дія відбувається у Венеції, всі інші — на Кіпрі.

ДІЯ I

СЦЕНА I

Венеція. Вулиця.
Входять Родріго і Яго.

Родріго

Мовчи! Мені це дуже прикро, Яго,
Що, хазяйнуючи в моїй кишені,
Як у своїй, — ти гроші брав і змовчав.

Яго

О, чорт! Та ви ж не хочете мене
І слухати! Коли б хоч раз подумав
Таке, — гидуєте мною!

Родріго

Ти завжди говорив, що ти його
Ненавидиш...

Яго

То й осудіть мене,
Як це не так. Венеційців трое
Значних хотіли, щоб його заступник
Був я, — його за мене так просили!

І, присягаюсь вам моєю честю,
Того я вартий місця; тільки ж він,
Закоханий в пиху свою і волю,
Морочив довго їх, удаючись
До різних мудрих термінів військових
Та балачок гучних, зарозумілих,
І зрештою
Відмовив остаточно їм, сказавши:
“Уже собі я вибрав офіцера”.
І хто ж обранець той?
Гай-гай, один великий арифметик —
Звуть Кассіо Мікеле, флорентієць,
Що Бог його красунею скарвав...
Не вів ще він ніколи й ескадрону
І знає справу бойову не краще
Старих бабів... Лише знання книжкове,
Якого повні й консули у тогах,
Пусте базікання дитяче й жодних
Практичних знань — оце й усе його
Мистецтво військове. Проте, синьйоре,
На ту посаду обрано його;
Мене ж, чиї діла на власні очі
Він бачив сам — на Родосі, у Кіпрі
Та в інших християнських і поганських
Країнах різних, — бачите, мене,
Перехопивши вітер мій погожий,
Цей рахівник нікчемний обскавав.
Заступник він, а я (хай Бог простить!),
В їх Мавританства я лише хорунжий.

Родріго

Волів би я для нього бути катом!..

Яго

Зарадить тут не можуть жодні ліки;
Той має перевагу, хто вельможний,
У кого є зв'язки. Старий порядок,
Де другий після першого ішов,
Тепер недійсний. Отже, мій синьйоре,
Судіть самі, чи маю я причини
Любити мавра?

Родріго

То йому тоді
Я не служив би зовсім.

Яго

О синьйоре,
Не подивуйте! Я йому служу,
Аби йому за кривду відплатити.
З нас кожен бути господарем не може,
І вірних слуг не може мати всяк.
Звичайно, є покірні наймити,
Які, згинаючи нікчемні спини,
За харч працюють, мов осли хазяйські,
І лиш постаріють вони — то геть! —
їх викидають зовсім. Батогами
Хльостав би я тих чесних слуг! Але
Є й інші, є й такі, що ніби служать
І вірою і правдою, на ділі ж —
Приховують, що дбають лиш про себе,
І, догоджаючи своїм панам
Лише про людське око, всі вони
Влаштовують чудово власні справи;
Коли ж, нарешті, в пір'я добре вб'ються,
Тоді вже служать лиш самим собі;
Такі ось люди мають досить глузду,
І я до тих людей належу й сам.

Авжеж, синьйоре,
Коли б я мавром був — не був би Яго;
Це правда, як і те, що ви — Родріго.
Я, служачи йому, служу собі.
І, небом присягаюсь, тут немає
Ані повинності, ані любові,
І ними тільки прикриваюсь я,
Щоб приховать мій особливий замір:
Адже коли я вчинками своїми
Розкрию серця внутрішність і сутність —
Я ніби почеплю на рукаві
Те серце, щоб його клювали галки.
Ні, я не той, яким здаюсь!

Родріго

Якщо
І тут ще переможе товстогубий, —
Велике щастя має й справді він!

Яго

То батечка її мерщій гукайте;
Збудіть його; нехай біжить в погоню!
Його блаженний спокій отруїть!
По вулицях усіх кричіть; скликайте
Її рідню, — підбурюйте усіх...
Хоч мавр живе в країні благодатній,
Замучте мухами його; хоч він
Здобув собі велике щастя, ви ж
Те щастя намагайтесь затруїти,
Аби воно злиняло!

Родріго

Ось дім вітця її, я крикну гучно.

Яго

Авжеж; на гвалт гукайте, верещіть.
Неначе людне місто запалало...

Родріго
Брабанціо! Брабанціо! Синьйоре!

Яго
Брабанціо! Злодії! Гей, прокиньтесь!
Злодії! Гей, злодії! Уставайте!
Пильнуйте дому, і дочки, і скрині!

Брабанціо з'являється нагорі у вікні.

Брабанціо
Що сталося? Хто там кричить?

Родріго
Синьйоре,
Скажіть, чи вдома ваша вся родина?

Яго
Чи двері на замку?

Брабанціо
А що таке?

Яго
А те, що вас пограбували! Сором!
Вставайте, одягайтесь, не баріться!
У вас украли серця половину...
Ось саме зараз, в цю хвилину, чорний
Старий баран, можливо, покриває
Овечку вашу білу. Гей! Синьйоре,
У дзвони бийте, розбудіть все місто,
Інакше чорт вам подарує внука!
Мерщій, кажу!

Брабанціо
Чи з'їхали ви з глузду?

Родріго
Синьйоре, голос мій знайомий вам?

Брабанціо
Ні, незнайомий. Хто ви?

Родріго
Я — Родріго.

Брабанціо
Та я ж тобі заборонив з'являтись,
Сказавши досить ясно і відверто:
Дочки своєї не віддам тобі!
А ти, усмак наївшись та хильнувши,
Приходиш із відвагою дурною
Порушувати спокій мій зухвало!

Родріго
Синьйоре! О синьйоре...

Брабанціо
Тільки ж знай:
Мені і вдача, й сан мій допоможуть
Віддячити тобі як слід!

Родріго
Чекайте...

Брабанціо
Навіщо ти кричиш на гвалт нестямно?
Ми — у Венеції, а не в селі.

Родріго
Послухайте, Брабанціо ласкавий,
До вас прийшов я з чистою душею...

Яго

Сто чортів, синьйоре! Ви один з тих, що перестають служити Богові, коли на них напосядеться диявол. Ми прийшли сюди, щоб вам прислужитись, а ви маєте нас за бешкетників. Ви, мабуть, хочете, щоб дочка ваша спарувалася з берберійським жеребцем; хочете, щоб ваші онуки іржали до вас; хочете, щоб рисаки були вам кузенами, а іноходці — кривною ріднею?

Брабанціо

Ти хто такий, нахабний безсоромнику?

Яго

Синьйоре, я — той, хто прийшов сказати вам, що цієї хвилини дочка ваша і мавр являють собою тварину з двома спинами.

Брабанціо

Гидкий негідник ти!

Яго

А ви — сенатор!

Брабанціо

За це мені відповіси, Родріго!

Родріго

Синьйоре, відповім за все... Благаю,
Скажіть лише, чи згоду ви дали
(Виходить, ніби так), щоб чарівна
Дочка єдина ваша подалась
Опівночі глухої нишком звідси,
Без охоронців, з човнярем-найманцем,

Щоб мавру кинутись в обійми хтиві...
Як з відома це вашого й призводу, —
То скривдили ви нас нахабно й підло;
Не знали ви — то гнівались на нас
Несправедливо. Ох, прошу, синьйоре,
Не думайте, що я забув пристойність
І глузувати та знущатись з вас
Прийшов. О ні! То ваша доня, пане,
Якщо на те ви не давали згоди,
Страшенно завинила, — знов кажу, —
Зв'язавши розум свій, красу, і долю,
Й свою повинність із чужинцем зайшлим,
Із перекотиполем. Незагайно
Переконайтеся самі. Якщо
Ви знайдете дочку хоч де в будинку,
То в суд мене за наклеп потягніть.

Брабанціо

Вогню сюди! Свічок! До мене, слуги!
Недурно щось таке мені верзлось...
Я вірю вже — і тяжко так мені!
Вогню, кажу!
(*Виходить.*)

Яго

Прощайте! Мушу йти:
Мені негоже й вельми небезпечно
Лишатись тут за свідка проти мавра
(Лишусь — то буду мимоволі свідком).
Адже сенат, я знаю, не скарає
Відставкою його, хіба легку
Догану дасть, бо необхідний він

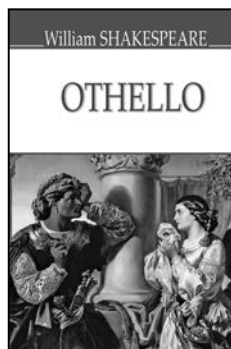
Сенаторам для Кіпрської війни
І заступить його ніхто не зможе
В майбутньому поході. Тож, хоча
Ненавиджу його, як муки пекла,
Нужда велить піднять любові прапор, —
Нещирої, звичайно. Ви ж ведіть
Загін весь пошуковий до “Стрільця”.
А я там буду з ним. Тож прощайте!
(*Виходить.*)

Входять Брабанціо в халаті й слуги
зі смолоскипами.

Брабанціо
Так, правда все! Страшне злочинство сталося!
Втекла вона! Ну, а мені віднині
Ганьбу гірку нести. Скажи, Родріго,
Де бачив ти її? О нещаслива!
Ти кажеш — з мавром? Горе бути батьком!
Як ти довідався, що то вона?
О дочко, як мене ти одурила!
А що вона тобі сказала? Гей!
Іще свічок! Будіть рідню! Гадаєш,
Вони й побралися?

Родріго
Гадаю — так.

Брабанціо
О небо! Як вона втекла? Це зрада!
Батьки, не вірте дочкам більш на слово,
А вчинкам вірте. Може, й чари є,
Які і молодість, і честь дівочу

William Shakespeare

**OTHELLO,
THE MOOR OF VENICE**

Київ : Znannia, 2019. —
206 p. — (English Library).

Для тих, хто читає світову літературу мовою оригіналу, пропонуємо п'єсу Вільяма Шекспіра "Отелло, венеційський мавр" англійською мовою без скорочень та адаптації.

Усі книги серій "English Library" і "American Library" виходять друком мовою оригіналу та у перекладі українською. Розташування тексту твору на сторінках видання англійською відповідає їх розміщенню у книзі українською мовою.

Книги цих серій можна придбати у кращих книгарнях України, передплатити у будь-якому відділенні поштового зв'язку або замовити на сайті нашого видавництва: www.znannia.com.ua.

Передплатні індекси:

74072 — "English Library" (англійською мовою);

21877 — "English Library" (українською мовою);

10174 — "American Library" (англійською мовою);

10654 — "American Library" (українською мовою).